

Tjenesteutvikling, profesjonsmakt og psykologi

Punktueringer

Bjørnar Olsen
Sjefredaktør

Den som får definere hvor et samspill begynner og slutter, får ofte gjennomslag for sin virkelighetsforståelse. Vi ser det i samfunnsdebatter, i organisasjoner og i samliv, og familierapeuter omtaler dette gjerne som punkturing: Maser far fordi barnet gamer, eller gamer barnet fordi far maser? Måtte ledelsen ta grep fordi fagforeningen strittet imot, eller måtte foreningen kjempe for helt nødvendige rettigheter i møtet med en profitthungrig ledelse? Gi samspillet tilstrekkelig mange omdreininger, og det er ikke helt enkelt å si hva som egentlig er årsak, og hva som er virkning. Men den som får definere hva som utløste samspillet, og hva konsekvensen ble, vinner gjerne frem med sin forståelse av både problem og løsning.

I mange år har en (bedrifts)økonomisk forståelse fått punktuere mang en debatt om tjenesteutvikling i offentlig sektor med ordene «i siste instans er det bunnlinja som teller». Men bunnlinja er lite annet enn et uttrykk for årets verdiskapning. Og disse verdiene skal igjen forvaltes på ulikt vis. Kanskje i fond og sparing for å dekke pensjoner og andre fremtidige forpliktelser. Eller investeres i (helse)tjenester, infrastruktur eller utallige andre formål. Alt med tanke på igjen å skape virksomhet som genererer nye verdier. Problemet oppstår først når bunnlinjemantraet forblir det siste ordet. Da ser vi ikke kretsløpet mellom virksomhet, verdiskapning og reinvesteringer, og slik mister vi samfunnsutviklingens dynamikk av syne.

Opplevs loven som udiskutable steintavler, stenger man av for viktige diskusjoner om de mange gråsonene praksis opererer i

Også jussen kan med ordene «slik er loven» punktuere diskusjoner om tjenesteutviklingen. Når dekan ved Samfunnsvitenskapelig fakultet Nils Henrik von der Fehr, i tilknytning til klinikkstriden ved Psykologisk institutt i Oslo, sier at de «måtte være helt sikre på at klinikkdriften var i samsvar med lovverket» (se reportasje i forrige utgave), signaliserer det at dagens helselovgivning legger stramme føringer på praksis. Og når Fylkesmannen i Hedmark konkluderte med lovbrudd i sin gjennomgang av Stangehjelpa, er det vanskelig å si noe annet enn at loven skal følges. Men oppleves loven som udiskutable steintavler, stenger man av for viktige diskusjoner om de mange gråsonene praksis opererer i, enten vi snakker tvang, bruk av SMS og e-post i terapi, dokumentasjonsplikt, menneskerettigheter eller risikovurderinger.

Det er heller ikke slik at helseprofesjonenes forståelse er den endelige. Brukerorganisasjonene fikk mer kraft fra jussen enn klinikken i sin kamp for brukerrettigheter og endret regulering av tvang. Og når jussen er mer kritisk til bruk av teknologiske løsninger i samhandling med klienter enn mange klinikere, handler det også om at jurister har en mer prinsipiell forståelse av personvern og hvem som eier dine helsedata, enn hva pragmatiske yrkesutøvere har. Og slike prinsipielle avklaringer trengs parallelt med utvikling av praktiske løsninger i møtet med dagens hjelpesøkende.

Verken økonomer, jurister, klinikere eller brukere bør derfor søke det siste ordet når fremtidens helsetjenester utvikles. Rett og slett fordi det gir dårligere løsninger for oss alle.